

De invloed van corona op de verkiezingen

Welke rol kan De Linker Wang spelen?

In maart 2020 zijn er Tweede Kamerverkiezingen. De voorbereidingen daarvoor werden opgeschud door de coronacrisis: er is een 'voor' en 'na' corona. Zullen we door corona andere thema's zien in de verkiezingscampagnes -en programma's? 'Corona heeft ons verkiezingsprogramma echt veranderd', zegt Jeroen Postma, voorzitter van de programmacommissie.

Yfke Nawijn

Vanaf maart dit jaar veranderde onze samenleving door de 'intelligente lockdown' radicaal, met ongekende gevolgen voor gezondheidszorg, het onderwijs, openbare voorzieningen, bedrijfsleven. Er was ook een verrassende andere kant te zien: de lucht was ineens blauw, we hoorden vogels zingen, mensen keken naar elkaar om in buurt of straat. 'Kunnen we dát niet vasthouden na corona?'

Tallose gesprekken met leden vormden een belangrijke bron

werd hoopvol verzucht. GroenLinks stelde in het voorjaar van 2019 een commissie in die het verkiezingsprogramma schrijft. Tijdens het congres van december 2020 moet dit worden vastgesteld. In de periode van het vormgeven van het programma zit dus een 'voor' en 'na' de komst van corona. Zien we dat terug en hoe is eigenlijk in het algemeen de aandacht voor waarden en drijfveren in het programma aanwezig?

'Corona heeft ons verkiezingsprogramma echt veranderd', stelt Jeroen Postma, voorzitter van de programmacommissie. 'Ik durf wel te zeggen dat wij er niet vanuit gaan dat dingen automatisch anders gaan na corona. De mens is toch een gewoontedier en er zijn sterke conservatieve krachten in de samenleving.'

Drijfveren

De commissie had dit voorjaar een conceptprogramma in de steigers staan. Daar was een uitgebreid traject aan voorafgegaan, dat startte met een bijeenkomst waarbij de commissieleden hun eigen drijfveren met elkaar deelden. De commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers uit verschillende functies en afdelingen van de partij. Postma is oud-bestuurslid en gemeenteraadslid in Rotterdam en werkt bij het project Duurzame Zorg op het ministerie van VWS. 'We kenden elkaar in de commissie wel, maar we merkten dat we elkaar zelden de vraag stellen wat ieder persoonlijk drijft. Nu we dat een keer wel deden, gaf het verrassende inzichten, buiten de standpunten om.' Postma heeft twee grote drijfveren: duurzaamheid en kansengelijkheid. 'Wil je een wereld achterlaten waarvan je niet alle hulpmiddelen hebt opgebruikt

en die ook leefbaar is voor volgende generaties, dan kan dat niet zonder een rechtvaardige samenleving met kansengelijkheid en de mogelijkheid iets van je leven te maken. Zelf heb ik die kansen gekregen, terwijl ik uit een gezin kom dat niet rijk was. Het is niet vanzelfsprekend en daarom werd ik politiek actief, om zo invloed te hebben die verder gaat dan wat ik kan doen in mijn eigen persoonlijke leven.'

Een belangrijke bron van informatie en inspiratie voor de commissie, waren tallose gesprekken in het land met leden en mensen die zich verbonden voelden. De deelnemers namen in de gesprekken over thema's als sociale zekerheid, klimaatbeleid of voltooid leven hun eigen verhalen en achtergronden mee. 'Die verha-

len blijven uiteindelijk het meeste hangen', is de ervaring van Postma, 'ze maken duidelijk waarom we het doen en voor wie, bij discussies die soms heel abstract en beleidsmatig zijn. Het geeft een andere dimensie aan een discussie. Ze laten zien dat je vanuit waarden en overtuigingen heel verschillend kunt denken.'

Ander daglicht

Door corona is het conceptprogramma veranderd, niet omdat de waarden en idealen zijn veranderd, maar omdat het virus dingen in een ander daglicht heeft gezet. Postma ziet dat op drie punten heel duidelijk: 'Een heel belangrijk punt is de manier waarop we ons als mens tot de natuur verhouden. Als tweede een economisch argument, onze afhankelijkheid van landen als India en China voor hele basale dingen als beschermingsmiddelen of medicijnen in de zorg. Zouden we niet veel

meer naar kortere ketens tussen producent en consument moeten? Het herwaarderen van lokale productie krijgt nu veel meer accent in het programma. En als derde onze publieke sector, we hebben nu ineens gezien welke beroepen cruciaal zijn om de samenleving draaiende te

'Corona heeft zaken in een ander daglicht gezet'

houden. We wisten het wel, maar het werd door de crisis op een andere manier duidelijk. Dat komt in het programma meer op de voorgrond te staan. In alles wat wij als politiek of overheid bedenken, moeten we die mensen in de cruciale beroepen voor ogen hebben.'

Behalve op deze thema's ziet Postma de invloed van corona door het hele programma heen. Corona dwingt volgens hem om over grenzen heen te kijken. Wat in Nederland vanzelfsprekend lijkt, is dat elders niet. In veel landen betekent het verlies van werk door coronamaat-

regelen gelijk armoede, honger en onmogelijke toegang tot zorg. Dat betekent een verantwoordelijkheid in het buitenlandbeleid richting landen waar het zorgsysteem minder goed ontwikkeld is of een minder goed functionerende overheid bestaat.

Gedeelde visie

Over een paar maanden heeft Postma met de commissie zijn klus geklaard. Het ging anders dan gepland, omdat na maart geen gesprekken met leden meer konden plaatsvinden om van gedachten te wisselen. Maar omdat alle leden in oktober het concept krijgen toegestuurd, hebben zij voldoende tijd om het te lezen en vervolgens hun reactie te geven op het congres in december. 'Ik vind het heel belangrijk om een programma te hebben dat gedragen kan worden door zoveel mogelijk leden. Dat zelfs leden die het misschien inhoudelijk niet met alle dingen eens zijn, zich wel herkennen in de waarden en de visie die uit het programma straalt. Dan hebben we nog lange en felle discussies over welke maatregelen er precies in moeten komen, maar wel op basis van een gedeelde visie en gedeelde idealen.'

Foto: Jeroen Postma

Foto rechts: Jeroen Postma

Welke inbreng heeft De Linker Wang bij het verkiezingsprogramma?

Tjeerd de Jong, voorzitter van het bestuur, benoemt drie thema's:

Vrijheid van onderwijs: 'Bij het vorige programma is vrij onverwacht gepleit voor de afschaffing van de vrijheid van onderwijs. Dat heeft ertoe geleid dat er hierover binnen GroenLinks een fundamenteel gesprek is gevoerd. Bij de voorbereiding en gesprekken daarover was het bestuur direct betrokken. Er is een advies uit voortgekomen voor het nieuwe programma.'

Voltooid leven: 'We hebben als Linker Wang gepleit om het gesprek hierover te voeren, omdat we vinden dat GroenLinks tot nu toe teveel de aanhangwagen van D66 op dit punt is, met een liberale benadering. Met name Job de Haan was vanuit het bestuur nauw betrokken bij het gesprek dat de programmacommissie hierover voorbereidde en voerde. We hebben geholpen het denken hierover in gang te zetten. Dat leidde tot een waardevol en open gesprek dat vooral ging over de kernwaarden en overtuigingen over het leven. Ik ben heel nieuwsgierig wat er straks in het programma staat. Je voert een gesprek, je geeft je inbreng, maar dat is geen garantie dat iedereen achter de mening van De Linker Wang aanloopt. We zullen er goed naar kijken.'

Algemene uitgangspunten en keuzes: 'Als het concept er straks ligt, willen we dat met onze leden doornemen op de uitgangspunten en keuzes die erin staan. Dat zal gaan om thema's waar het liberalisme en zachte waarden met elkaar op gespannen voet staan. Of de anti-religieuze benadering die je binnen GroenLinks ook wel ziet. Via een amendement kunnen we dan nog invloed hebben.'